

לוחמת שריון ושדה הקרב המודרני

קטע מתוך הרצאת אלוף (מיל') ישראל טל שניתנה
במכללה למלחמה של חיל-האוויר האמריקני בחודש מרס 1978.

הגורמים המייחדים את הטנק הם יכולתו לנוע ולהתקיים ב"סביבה הטבעית" של שדה הקרב והעובדה שרק נשק מיוחד שנועד לכך מסוגל להשמיד אותו. מאז הופיע הטנק בשדה הקרב ניתן היה להשמירו באמצעות נשק מתאים כגון: הכדור חודר השריון, הרובה הנגר טנקי, הרימון הנגר טנקי, התותחים נגד טנקים, נשק שטח נ"ט ולאחרונה הטילים נגד טנקים ומסוקי התקיפה. ככל שהתפתחו והשתכללו הטנקים, ושריונם וכושר שרידותם גברו, כך גם התפתחו אמצעי הנגר, שהרי באמצעות אותה טכנולוגיה עצמה מפתחים בכל תקופה נתונה גם את האמצעי עצמו וגם את אמצעי הנגר.

עם הופעת הנשק הגרעיני היתה קיימת סברה כי הגיע קיצו של הרכב הקרבי המשוורי. אולם עד מהרה התברר כי נהפוך הוא: במלחמה אטומית טקטית חייבים הגייסות להתפרס במרחב כדי לא להוות "מטרה אטומית כראית", ויחד עם זאת עליהם להיות מסוגלים להתרכז במהירות מירבית, במושגי זמן ומרחב, כדי להשיג הכרעות. יתר על כן: הטנק ושאר סוגי הרכב המשוורין מעניקים מחסה יעיל ומשמשים כמקלטים אורגניים עבור הלוחמים המפעילים אותם. כל אימת שהופיעו אויבים חדשים לטנק, ניבאו לו את סופו. לא היה אפילו יום אחד בהיסטוריה של הטנק שלא היה נשק שחדר אותו. לא רק נשק קיבוצי — מערכת נשק המופעלת על-ידי צוות — אלא גם נשק אישי. את אויבי הטנק ניתן לחלק לאויבים פסיביים ולאויבים אקטיביים. האויבים הפסיביים הם המכשולים הטבעיים והמלאכותיים. האויבים האקטיביים החדשים משנים את תנאי הסביבה בשדה הקרב המודרני של העתיד. שתי דוגמאות כולטות של נשק השטח המודרני הם המוקשים הפזירים ופצצונות נ"ט. אמצעי שטח אלה עלולים לגרום לטנק את מה שגרמה הארטילריה לפרשים ולחיל הרגלים מאז מלחמת העולם הראשונה. יש לתת את הדעת על כך ולפתח אמצעי נגר גם בתחום הטכנולוגי וגם בתחום תורת הלחימה.

שוני איכותי בשדה הקרב המודרני מתחולל בתחום הנשק הנקודתי המדויק, כתוצאה מהחלפת ההנעה המבוססת על בליסטיקה פנימית בהנעה הרקטית. הנטיה הרווחת בדרך כלל היא להסביר את יתרון הטיל נ"ט על התותח בעליונות הנובעת מן הדיוק והטווח הגדול יותר, אולם הבחנה כמותית זאת אינה מהותית והיא מתיחסת לשיקולים משניים. אויבו הישיר והמר של תותח הנ"ט היה תמיד הטנק, מכיוון שהתותח התגלה כאשר פתח באש והטנקים המסתערים והמחפים יכלו לחסל אותו תודות לעליונות שהקנתה להם ניידותם. ומכאן גם החיזיון הנפרץ של קרבות אש בין טנקים לתותחים בשדה הקרב של העבר. ההשפעה המהותית של הטיל, לעומת זאת, טמונה בכך שהנשק בעל ההנעה הרקטית אינו מתגלה, וכל עוד הוא נורה מן הקרקע (או אפילו מעל גבי רק"מ מוסתר), הטנק אינו יכול להשמירו, וכך נוצר מצב חדש בשדה הקרב המודרני: הטנק אינו מסוגל יותר להתגונן בכוחות עצמו מפני הנשק הבסיסי שמיועד נגדו. שוני זה בין התותח לרקטה משפיע על טכניקת הלחימה ועל הטקטיקה, משום שנוסף עוד סוג אויב אשר יש לנטרל אותו באמצעים אחרים ולא באש הטנקים עצמה. כלומר, בגין השוני האיכותי מחולל הטיל מהפכה טכנו-טקטית, אך הוא אינו מבשר תמורה באמנות המלחמה.

אולם המהפכה האמיתית הצפויה בלוחמת היבשה נובעת מהופעתו של מסוק התקיפה. פעם ראשונה בהיסטוריה יהיה אויבו של הטנק בעל כושר תמרון אופרטיבי גדול יותר מזה של הגייסות המשווריינים. כושר התמרון האופרטיבי והאסטרטגי יושג בעתיד על-ידי שילוב מסוקי התקיפה ומסוקי התובלה שיאפשרו הקמת עוצבות יבשה רב חילויות מעופפות. תפקידן של עוצבות אלה יהיה להשלים את המאמץ החזיתי המסיבי של הכוחות הרגלים והמשווריינים (כוחות מוטסים דרושים גם כדי לבצע משימות אסטרטגיות עצמאיות). עוצבות יבשה מעופפות ימלאו בעתיד חלק מן התפקיד הקלאסי שממלאת העוצבה המשווריינית והניידת באמנות המלחמה מאז מלחמת העולם הראשונה. כשם שהמונע והזחלים הצילו בעבר את האסטרטגיה והחזירו למלחמה את יסוד התנועה והתמרון, כך יעניקו אמצעי התנועה באוויר לאסטרטגיה את כושר התמרון בעתיד...